

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 16408
Tarih: 20.01.2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 20/01/2022 11:06
Sayı: E-120.10-
0951416

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye’de mevcut enerji politikaları, şirketlere kar sağlama aracına dönüşmüştür. Bu durum Anayasada tanımlanan Sosyal Hukuk Devleti olmanın gereklerine aykırıdır. Elektriğe yapılan fahiş fiyat artışının nedenlerinin ve bu fiyat artışının yaratacağı ekonomik krizlerin tespit edilmesi, enerji üretimi ile dağıtımında halktan yana politikalar üretilmesinin, enerji adaletinin, elektrik hizmetlerinin merkezi planlama ile yapılmasının sağlanması amacıyla Anayasa’nın 98’inci, İçtüzüğü’nün 104. ve 105. maddelerine göre Meclis araştırması açılmasını arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye, enerji üretim ve dağıtımında 2000’li yıllardan itibaren uygulanan özelleştirme politikaları ile enerji alanında artan bir şekilde dışa bağımlı hale getirilmiş, sermaye gruplarına rant sağlanmış, iklim krizinin öncelikli gündem olması gereken bir dönemde, fosil yakıtlara bağımlılık arttırılmıştır. ETKB-EİGM istatistiklerine göre 2020 yılı Türkiye Birincil Enerji Arz’ında ithalatın payı %70.2, fosil yakıtların payı ise %83.3 olmuştur. 2020 yılı Elektrik Enerjisi üretiminde ise EİAŞ rakamlarına göre fosil yakıt payı %57.7, ithal yakıt oranı ise %43.5 olmuştur.

2000’lerin başından itibaren yerli linyit kömürünü işlemeye yönelik tüm teşvik, alım garantisi ve özelleştirmeler sonrasında uygulanan yanlış politikalar, Türkiye’yi ithal kömüre bağımlı hale getirmiş, özelleştirmenin gerekçesi olarak kamuoyuna açıklanan rekabet ortamı yaratılamamış, fiyat istikrarı sağlanamamış, sanayinin ihtiyacı olan ucuz elektrik enerjisi temin edilememiş, yatırım ve istihdam artırılamamıştır. Türkiye’nin enerji politikası, kömürlü santrallere uygulanan teşvik ve alım garantileri ve yenilenebilir enerji kaynaklarına uygulanan destekleme mekanizması (YEKDEM) ile özel sektörün karına öncelik veren bir şekle dönüşmüştür.

Elektriğe yapılan zamlardan açıkça anlaşıldığı gibi; şirketlerin kazançlarını düşürmemek için maliyetlerini elektrik fiyatlarına yansıtma yolunda bir engel bulunmamaktadır. EPIAŞ’da oluşan ve piyasa takas fiyatı olarak tanımlanan elektrik satış fiyatları, halen kWh için en fazla 100 kuruş düzeyindedir. EPIAŞ Ocak ayında teklif edilebilecek en yüksek fiyatın 134.5 kuruş/kWh olduğunu açıklamışken, EPDK’nın elektrik fiyat tarifelerinde yer alan enerji bedellerini, bu rakamlardan çok daha yüksek düzeyde tutması, özel elektrik şirketlerinin açık bir şekilde kullandığı iddialarını oluşturmuştur.

Elektrik üretimi ve dağıtımının bu denli piyasalaşmış olması elektrikte arz güvenliğini sağlamadığı gibi bu konuda sakıncalar da doğurmaktadır. Birkaç yıl önce Türkiye genelinde elektriğin 10 saat boyunca kesilmesi, karları yeterli gelmeyen özel şirketlerin sisteme elektrik vermemelerinden kaynaklanmıştır.

Konutlara uygulanan zam, 150 kWh’e kadar olan tüketimde %50, 150 kWh’ın üstünde ise %125 olarak gerçekleşmiştir. Temel ihtiyaçlarını karşılaması için bir evin aylık elektrik sarfiyatının 230 kWh olması gerektiğinden yola çıkarak, Aralık 2021’de 210 TL olan fatura, zamlarla birlikte 371 TL’ye yükselmiştir. Yani halka yansıyan ortalama zam oranı %77’dir.

En yüksek zam oranı 129,2% ile iletim sistemine abone olmayan, dolayısıyla elektriğini Dağıtım Şirketleri'nden almayan sanayi abonelerine yapılmıştır. Bu Sanayi grubu elektriğe 1,75 TL/kWh verecektir. Zamlar sonrası en pahalı elektriği ise ticarethane grubu 2,74 TL/kWh olarak ödeyecektir.

Bir kamu kuruluşu olan ve elektrik üretiminin %17'sini gerçekleştiren Elektrik Üretim A.Ş.,'den 31.86 krş/kWh'e alınan elektriğin Dağıtım Şirketleri tarafından KDV ve BTV dahil konutlara 150 kWh'ın üzerinde tüketim için 2.06 TL/kWh'ye, Alçak Gerilim alan Sanayi'ye 2.28 TL/kWh'ye, ticarethanelere 2.74 TL/kWh'ye ve Tarım Sektörüne 2.06 TL/kWh'ye satılacaktır. Elektrik fiyatı oluşumunda KDV, hem dağıtım şirketlerinin elektriği satışında, hem de nihai fatura bedelinde olmak üzere iki kere alınmaktadır. Hiçbir katma değer eklenmeden getirilen bu artışlar, doğrudan dağıtım şirketlerinin kazanç hanesine yazılmaktadır. Öte yandan halka ve ekonominin tüm sektörlerine ciddi maliyet artışları getirmektedir. Bu maliyet artışlarının yıkıcı etkileri olacak, enflasyonu ve işsizliği arttıracak, işletmelerin kapanmasına yol açacaktır.

Elektriğe yapılan fahiş zammın gerekçelerine yönelik olarak, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından 31.12.2021 tarihinde yapılan basın açıklamasında, pandemi koşulları sebebi ile hammadde fiyatlarında yaşanan artışlar sonucunda enerji maliyetlerinde de çok büyük artışlar meydana geldiği, dünya spot piyasalarında elektrik üretiminde kullanılan kömür fiyatlarında 5 kat, doğalgaz fiyatlarında ise 10 katlık artışlar olduğu ve yapılan zamların küresel düzeyde ortaya çıkan bu maliyet artışlarından kaynaklandığı ifade edilmiştir. Dünya spot piyasalarında 2021 yılı içerisinde yüksek fiyat dalgalanmalar olmuştur. Örneğin, elektrik üretiminde kullanılan buhar kömürünün ton fiyatı 2021 yılı başında 70-80 dolar düzeyindeyken yaklaşık 3 kat artarak Ekim ayında 240 dolar seviyesine kadar yükselmiştir. Ancak, daha sonra fiyatlar tekrar gerileyerek yılı 150-170 dolar seviyesinde kapatmıştır. Dolayısıyla spot piyasadaki kömür fiyatlarında 2021 yılında EPDK basın açıklamasında iddia edildiği gibi 5 kat değil, yaklaşık 2 katlık bir artış söz konusudur.

Türkiye'de mevcut enerji politikaları, şirketlere kar sağlama aracına dönüşmüştür. Bu durum Anayasada tanımlanan Sosyal Hukuk Devleti olmanın gereklerine aykırıdır. Elektriğe yapılan fahiş fiyat artışının nedenlerinin ve bu fiyat artışının yaratacağı ekonomik krizlerin tespit edilmesi, enerji üretimi ile dağıtımında halktan yana politikalar üretilmesinin, enerji adaletinin, elektrik hizmetlerinin merkezi planlama ile yapılmasının sağlanması amacıyla bir Meclis araştırması açılmalıdır.

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	Tllan
2	SAİT DEDE	HAKKARİ	S. Dede
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	Alkan
4	KEMAL PEKÖZ	ADANA	Kemal
5	HABİP EKSİK	İĞDIR	Habip
6	OYA ERSOY	İSTANBUL	Oya
7	NURAN İMİR	ŞIRNAK	Nuran
8	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	Aliçan
9	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	Hüseyin
10	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	Remziye
11	RIDVAN TURAN	MERSİN	Ridvan
12	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	Abdullah
13	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ömer
14	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	Muazzez
15	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	Erdal
16	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	Zeynel
17	DİLŞAT CANBAZ KAYA	İSTANBUL	Dilşat
18	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	Hasan
20	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	Ali Kenanoğlu